

► Kunstenaar Marinus Heijnes streek eeuw geleden in Moergestel neer

▲ Op Landgoed Hooge Braaken, tussen Moergestel en Oisterwijk, staat nog altijd de pipowagen waarin de kunstenaar Marinus Heijnes en zijn gezin in vroeger dagen huisden.

FOTO JULES VAN IPEREN/PIX4PROFS

Zijn wagen staat er nog steeds

Tientallen zomers lang zakte een kunstenaar van boven de rivieren met zijn vrouw en kinderen naar Moergestel af. Een halve eeuw na zijn dood blijkt de woonwagen van Marinus Heijnes nog altijd waterpas te staan.

Tom Tacken

Moergestel

Er staat een pipowagen op De Hooge Braaken, tussen Oisterwijk en Moergestel. Groen uitgeslagen heeft hij heel wat te vertellen.

De slingers die erin hangen, getuigen van kinderpret. De drie kinderen uit het gezin dat vorig jaar neerstreek op het landgoed hebben van de pipowagen hun speelplek gemaakt. Aan de rand van de tuin kunnen ze er - vier treden hoog - lekker lol in trappen. Wat de kinderen niet kunnen weten, is dat de wagen een eeuw geleden meetrok met een reizende bioscoop genaamd *The Imperial Bio*.

Voor 50 gulden

Het was 1923 toen een kunstenaar genaamd Marinus Heijnes de woonwagen voor 50 gulden overnam van de Belgische kermis- en bioscoopexploitant Jean Desmet.

Per trein liet Heijnes, geboren Amsterdammer, zijn rollend bezit overbrengen naar Tilburg. Vervolgens heeft Heijnes de woonwagen - van Pipode Clown had toen nog niemand gehoord - laten vervoeren naar het Stokeind in Moergestel. Op het Brabantse platteland had de schilder

namelijk zijn eldorado gevonden.

's Zomers kwam hij met vrouw en kinderen over om heide en vennen in olieverf te stollen. Zo ontstonden pastorale doeken als *Morgenstond met leeuwerikenzang*. Maar ook zijn eigen woonwagen in het landschap vereeuwigde Heijnes, net als de boerderij van de familie Van Elderen aan het Stokeind.

Er ontwikkelde zich ook een innige vriendschap tussen beide families. Wijlen Pita van Elderen heeft daar in een boekje van getuigd: 'Zo op een middag kwamen een mijnheer en een mevrouw met vier kinderen bij ons vragen of wij een plekje hadden om een woonwagen neer te zetten. Dat vonden mijn ouders goed. Hij was kunstschilder en wilde graag in Brabant schilderen. Normaal woonde hij op de Kagerplassen. Hij kreeg bij ons een heel mooi plekje tegen de bossen aan waar hij elke morgen de zon zag opkomen.'

Toen Pita trouwde, kreeg ze van Marinus Heijnes ook het schilderij van de boerderij waar ze 34 jaar zou blijven wonen.

'Kunst is het mensdom bevrijden van de materie', liet Marinus Heijnes het *Leidsch Dagblad* in 1953 optekenen. Mooi gezegd, maar de kunst was zich aan het bewegen in de richting

van de abstractie en de expressie, weg van de lieflijke waterlelies die Marinus Heijnes zo graag schilderde.

In 1963 overlijdt Marinus Heijnes. Niet in Moergestel, maar in zijn huisje in De Kaag, dorp in Zuid-Holland. Jaren later neemt zijn kleindochter Charlotte haar intrek in het huisje. Ze vindt er talrijke onverkochte schilderijen van haar opa, die ze nooit heeft gekend. Haar latere man Gert Wentzel raakt gefascineerd door het werk en geeft in 2012 een levensbeschrijving uit van Marinus Heijnes, 'schilder van licht en water'.

Duiventil en speelplaats

In 2021 plaatst Wentzel een oproep op Facebook: wie in Moergestel weet hoe het met de pipowagen van Marinus Heijnes staat? Het laatste wat hij ervan heeft gehoord is dat de woonwagen als duiventil dienst heeft gedaan.

De huidige eigenaar, die omwille van de privacy voor zijn gezin ervoor kiest om buiten beeld te blijven, blijkt bereid zijn pipowagen te tonen. Als interieurarchitect heeft hij voldoende kunsthistorisch besef. De eigenaar heeft zich dan ook voorgenomen om de woonwagen aan een likje verf te onderwerpen. 'Erfgoed met een kleine e', zo typeert de bewoner

▲ Boerderij van de familie Van Elderen aan het Stokeind in Moergestel. SCHILDERIJ MARINUS HEIJNES

van De Hooge Braaken de waarde van zijn wagen, die bij de koop van het jachthuis vorig jaar inbegrepen zat.

Waterpas

Dat de wielen met de houten spaken al heel lang niet meer rondgedraaid hebben, is goed te zien. Maar zo op het oog staat de pipowagen nog keurig waterpas. Moergestelnaar Piet van Iersel, die ook aan het Stokeind opgroeide, draagt daar de historische onderbouw voor aan. 'Toen Carol Schade nog op het landgoed woonde, is de woonwagen verplaatst. Mijn vader was daarbij. Op de nieuwe plek aangekomen, wilden ze weten of de wagen nog wel waterpas stond. Schade wist daar wat op. Hij nam een slok uit een fles jonge jenever en legde toen de fles horizontaal op de wagen. Ja hoor: keurig waterpas.'

Kunst is het mensdom bevrijden van de materie

- Marinus Heijnes